

Bruksela, dnia 31.1.2019 r.
COM(2019) 37 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Sprawozdanie roczne z wdrażania instrumentów Unii Europejskiej na rzecz
finansowania działań zewnętrznych w 2017 r.**

{SWD(2019) 12 final}

ZOBOWIĄZANIA GLOBALNE

Unia Europejska (UE) promuje zintegrowane podejście, w ramach którego łączy się wszystkie dostępne instrumenty z UE i jej państw członkowskich, aby dążyć do zapewnienia większego pokoju i dobrobytu na świecie. W 2017 r. Europa i cały świat nadal musiały stawiać czoła znaczącym wyzwaniom. UE reagowała kompleksowo, wykorzystując cały szeroki wachlarz swoich polityk i narzędzi, takich jak działania dyplomatyczne i rozwojowe, działania w zakresie bezpieczeństwa, finansów i handlu oraz pomoc humanitarna. Wprowadzone środki reagowania na sytuacje kryzysowe obejmowały wsparcie w przypadku wszystkich trwających na całym świecie poważnych kryzysów, w tym działania w dziesięciu „najmniej bezpiecznych” państwach¹.

Silniejsza pozycja UE na arenie międzynarodowej

W 2017 r. rozpoczęto pełne wdrażanie globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej². W globalnej strategii UE określono podstawowe interesy UE oraz zasady podejmowania działań i przedstawiono w niej wizję bardziej wiarygodnej, odpowiedzialnej i otwartej UE na arenie światowej.

UE nadal starała się zaradzić istniejącym wysokim poziomom podatności na zagrożenia wynikającym z kryzysu humanitarnego, suszy i braku bezpieczeństwa, finansując działania na kwotę ponad 2,2 mld EUR w ponad 90 państwach niebędących członkiem UE. UE i jej państwa członkowskie pozostają największym darczyńcą pomocy humanitarnej na świecie.

UE i jej państwa członkowskie są największym darczyńcą oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) – ich wkład stanowi ponad połowę ODA na świecie. W 2017 r. sama Komisja Europejska przekazała na rzecz ODA 13,34 mld EUR.

Wdrażanie globalnej strategii UE w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przebiegało sprawnie i merytorycznie, a prace dotyczyły skoordynowanego rocznego przeglądu w zakresie obronności (CARD)³, ustanowienia Komórki Planowania i Prowadzenia Operacji Wojskowych (MPCC)⁴, wdrożenia europejskiego planu działań w sektorze obrony i wspólnej deklaracji UE-NATO oraz porozumienia w sprawie stałej współpracy strukturalnej (PESCO)⁵.

W globalnej strategii UE w zakresie bezpieczeństwa i ochrony uznano znaczenie międzynarodowego systemu opartego na multilateralizmie. UE i Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) są nieodzownymi partnerami w zapewnianiu pokoju i bezpieczeństwa. Przełomowa współpraca w ramach wspólnej trójstronnej Unii Afrykańskiej (UA)-UE-ONZ dotycząca Libii i migracji ma na celu ułożenie drogi do zacieśnionej współpracy w ramach szerszego programu na rzecz pokoju i bezpieczeństwa. Wsparcie udzielone połączonym siłom Grupy Pięciu na rzecz Sahelu również świadczy o znaczeniu inwestowania w partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa na poziomie globalnym i regionalnym.

¹ Global Peace Index 2017, Instytut Ekonomii i Pokoju.

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36453/coordinated-annual-review-defence-card_en

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/27763/military-planning-and-conduct-capability-mpcc_en

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_en

Europejski konsensus w sprawie rozwoju, w ramach którego wdraża się Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030

W czerwcu 2017 r. prezydencja maltańska podpisała we wspólnym oświadczeniu nowy Europejski konsensus w sprawie rozwoju⁶ w imieniu Rady i państw członkowskich, Parlamentu, Komisji i Wysokiej Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Nowy konsensus stanowi odpowiedź UE na globalne tendencje i wyzwania dotyczące współpracy międzynarodowej i rozwoju, dzięki której dostosowano działania zewnętrzne UE do Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i unijnych celów zrównoważonego rozwoju.

Konsensus, zbudowany wokół pięciu elementów agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo), przedstawia zrównoważone i zintegrowane podejście do gospodarczego, społecznego i środowiskowego wymiaru zrównoważonego rozwoju.

Plan inwestycji zewnętrznych

W 2017 r., po wejściu w życie we wrześniu rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR) rozpoczęto wdrażanie ambitnego unijnego Planu inwestycji zagranicznych⁷. Przy udziale 4,1 mld EUR (2,6 mld EUR na łączenie i 1,5 mld EUR na gwarancje) plan ten ma na celu zmobilizowanie inwestycji na łączną kwotę 44 mld EUR w Afryce i krajach objętych unijną polityką sąsiedztwa w ramach pięciu „okien inwestycyjnych” obejmujących następujące obszary: zrównoważona energia i łączność; finansowanie mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP); rolnictwo zrównoważone, przedsiębiorcy wiejscy i przemysł rolny; zrównoważony rozwój miast; cyfryzacja na rzecz rozwoju.

Przyjęcie Planu inwestycji zagranicznych stało się przełomowym momentem w unijnych działaniach zewnętrznych dzięki przyspieszeniu zaangażowania sektora prywatnego w osiąganie wyników w kontekście szerszych celów globalnej polityki.

Lepsza współpraca z państwami członkowskimi UE

W Europejskim konsensusie w sprawie rozwoju najważniejszym elementem wysiłków podejmowanych przez UE na rzecz osiągnięcia lepszej współpracy z państwami członkowskimi w zakresie wdrażania Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jest wspólne programowanie. Dzięki łączeniu zasobów i zdolności wspólne programowanie zwiększa wspólny wpływ i widoczność europejskiej współpracy na rzecz rozwoju oraz działań zewnętrznych.

W maju 2017 r. w niezależnej ocenie unijnych procesów wspólnego programowania⁸ stwierdzono, że w wyniku tego działania osiągnięto lepszą koordynację między UE, państwami członkowskimi i innymi partnerami na rzecz rozwoju, oraz wzmocniono głos UE i państw członkowskich oraz wykorzystanie dźwigni finansowej na szczeblu krajowym.

Pod koniec 2017 r. istniały 23 dokumenty dotyczące wspólnego programowania, z których siedem wykonano w ciągu tego roku. Proces wspólnego programowania przeprowadzano w dodatkowych 36 krajach partnerskich.

⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-external-investment-plan-factsheet_en

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-eu-joint-programming-process-development-cooperation-2011-2015_en

Spójność polityki na rzecz rozwoju

Spójność polityki na rzecz rozwoju wymaga, by UE uwzględniała cele współpracy na rzecz rozwoju we wszystkich wdrażanych politykach, które prawdopodobnie będą mieć wpływ na kraje rozwijające się.

W 2017 r. Komisja nadal promowała spójność polityki na rzecz rozwoju, w tym poprzez włączenie jej do Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju, i podkreślała jej znaczący wkład w osiąganie celów zrównoważonego rozwoju.

GLOBALNY ZASIĘG

Afryka

Rok 2017 był ważny dla partnerstwa strategicznego z Afryką. W maju przyjęto wspólny komunikat w sprawie nadania nowego impulsu partnerstwu Afryka-UE⁹, a następnie zorganizowano piąty szczyt Unia Afrykańska-UE, który odbył się w Abidżanie w listopadzie. Rozpoczęły się przygotowania do nawiązania nowych stosunków z państwami należącymi do grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), aby ustanowić nowoczesne, polityczne i ukierunkowane partnerstwo „zastępujące umowę z Kotonu” między równymi partnerami.

W 2017 r. zatwierdzono 40 nowych programów w trzech regionach objętych kryzysowym funduszem powierniczym na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce.

Region objęty procesem rozszerzenia

Głównym wydarzeniem politycznym w 2017 r. było orędzie o stanie Unii¹⁰ przewodniczącego Junckera, w którym potwierdził on i podkreślił jednoznaczne poparcie UE dla perspektywy rozszerzenia o Bałkany Zachodnie.

Region objęty europejską polityką sąsiedztwa

W 2017 r. UE kontynuowała wdrażanie swojej zmienionej europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS) w celu osiągnięcia wspólnych celów dotyczących ustabilizowania sytuacji w krajach objętych europejską polityką sąsiedztwa i opracowania partnerstw bardziej dostosowanych do potrzeb. Ustanowiono zmienione programy stowarzyszeniowe z Gruzją i Mołdawią oraz wszedł w życie układ o stowarzyszeniu zawarty z Ukrainą, obejmujący pogłębioną i kompleksową strefę wolnego handlu. Zawarto i podpisano umowę o kompleksowej i wzmocnionej współpracy z Armenią. Podczas szczytu Partnerstwa Wschodniego, który odbył się w listopadzie, przedstawiono wytyczne dotyczące przyszłej współpracy regionalnej na podstawie „20 oczekiwanych do roku 2020 rezultatów”¹¹.

Za pośrednictwem unijnych programów nadal wspierano gospodarczy, społeczny, kulturowy i polityczny rozwój krajów południowego sąsiedztwa, w tym krajów przyjmujących uchodźców z Syrii.

⁹ JOIN(2017) 17 final, 4.5.2017.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_pl.htm

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20_deliverables_for_2020.pdf

Z Algierią i Egiptem uzgodniono priorytety partnerstwa na lata 2017–2020, poczyniono natomiast postępy we wspólnym określaniu podobnych priorytetów z Armenią, Tunezją, Palestyną, Azerbejdżanem i Białorusią.

W maju 2017 r. przyjęto wspólny komunikat dotyczący wydarzeń w sąsiedztwie i wdrażania przeglądu EPS¹².

Azja, Azja Środkowa i region Pacyfiku

Zarówno podczas 19. szczytu UE-Chiny w czerwcu 2017 r., jak i podczas szczytu UE-Indie w październiku wyrażono wspólne zaangażowanie w rozwiązywanie ogólnoswiatowych i regionalnych problemów, takich jak zmiana klimatu i zagrożenia dla bezpieczeństwa. W 2017 r. UE podpisała porozumienia polityczne w sprawie szerokiego zakresu obszarów współpracy z Australią i Nową Zelandią.

UE była niezwykle zaangażowana w zwalczenie kryzysu uchodźczego Rohingjów w Bangladeszu i Mjanmie/Birmie oraz zwiększyła swoje wysiłki w obszarze pomocy humanitarnej, współorganizując konferencję darczyńców ONZ w październiku i deklarując największe wsparcie finansowe.

Ameryka Łacińska i region Karaibów

W 2017 r. dokonano postępów w negocjacjach z południowoamerykańskim blokiem handlowym Mercosur w sprawie układu o stowarzyszeniu dwóch regionów, a w listopadzie tego roku rozpoczęło się tymczasowe stosowanie Umowy o dialogu politycznym i współpracy między UE a Kubą. Na początku roku weszła w życie wielostronna umowa handlowa z Ekwadorem.

W 2017 r. UE starała się oprzeć przedmiot swojej współpracy z Ameryką Łacińską i Karaibami na bardziej zróżnicowanym modelu, w ramach którego istotną rolę odgrywają inwestycje, badania naukowe i innowacje, edukacja i agenda cyfrowa.

LUDZIE

Rozwój społeczny

W centrum polityki UE na rzecz rozwoju znajduje się eliminacja ubóstwa (1. cel zrównoważonego rozwoju), zmniejszenie nierówności i dyskryminacji (10. cel zrównoważonego rozwoju) i niepozostawianie nikogo w tyle.

Wkład w światowe inicjatywy, takie jak Globalny Fundusz na rzecz Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią, Sojusz na rzecz Szczepionek (GAVI), Globalne Partnerstwo na rzecz Edukacji, i fundusz „Education Cannot Wait” zapewnił UE znaczącą rolę w kształtowaniu międzynarodowego programu politycznego w dziedzinie zdrowia (3. cel zrównoważonego rozwoju) i edukacji (4. cel zrównoważonego rozwoju). Dzięki tym inicjatywom 11 milionom osób udzielono pomocy w odbyciu ratującego życie leczenia HIV, wyleczono 17,4 mln przypadków gruźlicy i rozdano 795 mln moskitier w celu zapobiegania malarii. Dzięki wsparciu przez UE Globalnego Partnerstwa na rzecz Edukacji

¹² JOIN(2017) 18 final, 18.5.2017.

w 2015 r. w szkołach podstawowych w krajach partnerskich uczyło się 72 mln więcej dzieci niż w 2002 r.

Za pośrednictwem programu Erasmus+ UE pomogła zwiększyć zdolność do zatrudnienia osób fizycznych w krajach partnerskich. W 2017 r. studentom i pracownikom przyznano ponad 40 500 stypendiów indywidualnych, przy czym z ponad połowy tych stypendiów skorzystały kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa i kraje objęte procesem rozszerzenia. Ponadto około 350 międzynarodowych udziałów w projektach opartych na współpracy w ramach programu „Horyzont 2020” otrzymało wsparcie w wysokości około 40 mln EUR z funduszy UE.

Na nowo położono nacisk na kulturowy wymiar rozwoju i współpracy międzynarodowej w następstwie przyjęcia konkluzji Rady z maja 2017 r. w sprawie „strategicznego podejścia UE do międzynarodowych stosunków kulturalnych”¹³.

Równouprawnienie płci i wzmocnienie pozycji kobiet

UE i jej państwa członkowskie pozostają światowymi liderami w dziedzinie równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt (5. cel zrównoważonego rozwoju). W 2017 r. opublikowano¹⁴ pierwsze sprawozdanie z wdrażania drugiego unijnego planu działania w sprawie równości płci na lata 2016–2020¹⁵.

Komisja ściśle monitoruje postępy w dziedzinie równouprawnienia płci i walki z przemocą ze względu na płeć w regionie objętym procesem rozszerzenia. Kwestie te poruszane są również w trakcie negocjacji w sprawie przystąpienia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia przedstawionego w pakiecie „rozszerzenie” z 2017 r.¹⁶

Skierowanie uwagi na przemoc ze względu na płeć

W 2017 r. rozpoczęto inicjatywę „Spotlight”¹⁷, nowe partnerstwo UE-ONZ mające na celu wyeliminowanie wszelkich form przemocy wobec kobiet i dziewcząt. Inicjatywa ta, na której wsparcie UE przeznaczyła 500 mln EUR, ma na celu osiągnięcie transformacji na szczeblu regionalnym, przy czym wysiłki w tym zakresie dotyczą w szczególności Azji, Pacyfiku, Afryki (w szczególności Afryki Subsaharyjskiej), Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

Migracja, przymusowe wysiedlenie i azyl

Migracja i mobilność nadal znajdowały się wśród priorytetów polityki UE, przy czym uwagę przeniesiono na szlak śródziemnomorski stanowiący największe wyzwanie; głównym krajem wyjazdu do UE była nadal Libia. W ramach Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji nadal reagowano na potrzeby uchodźców i społeczności przyjmującej w kraju dzięki wkładowi Komisji, który w 2017 r. wyniósł 3 mld EUR.

¹³ Wspólny komunikat „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych”, JOIN(2016) 29 final, 8.6.2016; Konkluzje Rady, 9635/17.

¹⁴ Joint SWD(2015) 182 final, 21.09.2015, „Równość płci i wzmocnienie pozycji kobiet: odmiana losu dziewcząt i kobiet w kontekście stosunków zewnętrznych UE w latach 2016–2020” i konkluzje Rady 13201/15, 26.10.2015.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-288-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3342_pl.htm

¹⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-rights-and-democratic-governance/gender-equality/spotlight-initiative_en

W regionie Bałkanów Zachodnich UE odgrywa wiodącą rolę w łączeniu reakcji na problemy związane z uchodźcami i migracją.

Zarządzanie mieszanymi ruchami migracyjnymi w Libii

W 2017 r. Komisja szybko zareagowała na zalecenia zawarte we wspólnym komunikacie „Migracja na szlaku śródziemnomorskim – Zarządzanie przepływami, ratowanie życia”¹⁸ opublikowanym w styczniu. Błyskawicznie opracowano wart 90 mln EUR program, aby zapewnić ochronę i pomoc potrzebującym w Libii oraz wsparcie na rzecz ustabilizowania społeczności przyjmujących.

Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe

Problem głodu na świecie, braku bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego stawał się w 2017 r. coraz bardziej poważny – liczba osób cierpiących głód wzrosła o kolejne 38 mln. W sprawozdaniu w sprawie kryzysów żywnościowych na świecie (Global Report on Food Crises¹⁹) opublikowanym w marcu stwierdzono, że kryzys żywnościowy dotyczy ponad 108 mln osób i wskazano kilka obszarów zagrożonych klęską głodu.

Przyczyniając się do osiągnięcia 2. celu zrównoważonego rozwoju, UE nie szczędziła wysiłków, w ramach których udzieliła ukierunkowanego tematycznego i dwustronnego wsparcia, szczególnie na rzecz zwalczania niestabilności i sytuacji kryzysowych w wielu krajach, w kwocie 140 mln EUR przyznanej w synergii z kwotą 750 mln EUR, aby pomóc uniknąć głodu w czterech następujących państwach, które uznano za zagrożone: Somalia, Sudan Południowy, Jemen i Nigeria.

PLANETA

Zmiana klimatu

Zmiana klimatu (13. cel zrównoważonego rozwoju) nadal stanowi główne zagrożenie wpływające na światowy zrównoważony rozwój. W 2017 r. region Karaibów dotknęło kilka gwałtownych huraganów, co przedstawia skutki częstszych ekstremalnych zdarzeń pogodowych. UE wspiera inicjatywę na rzecz światowych ram dotyczących zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, w ramach której przeprowadzono oceny potrzeb po klęsce żywiołowej (PDNA) i która przyczyniła się do udzielenia Karaibom szybkiego wsparcia po uderzeniu huraganów.

Przystosowanie się do zmiany klimatu stanowi najważniejszy priorytet większości krajów rozwijających się, w szczególności małych rozwijających się państw wyspiarskich i krajów najstabilniej rozwiniętych (LDC), w związku z czym kraje te nadal traktowano jako najważniejszych beneficjentów inicjatywy przewodniej unijnego światowego sojuszu na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu + (GCCA+).

UE wraz z państwami grupy G-20 zobowiązała się wspierać wykonanie ustalonych na poziomie krajowym wkładów określonych podczas szczytu COP 21.

Środowisko i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi

Kapitał naturalny, w tym grunty uprawne, zasoby wodne, lasy, stada ryb i różnorodność biologiczna stanowią podstawę gospodarek wielu krajów partnerskich i przyczyniają się w dużej mierze do ich

¹⁸ JOIN(2017) 4 final, 25.1.2017.

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/global-report-food-crises-2017_en

utrzymania. Ochrona i zrównoważone zarządzania kapitałem naturalnym mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (w tym 6., 12., 14., i 15. celu zrównoważonego rozwoju).

UE brała czynny udział w trzecim posiedzeniu Zgromadzenia ONZ ds. Ochrony Środowiska odbywającym się w grudniu w Nairobi pod hasłem „Aby nasza planeta była wolna od zanieczyszczeń”. UE uczestniczyła również w ochronie oceanów dzięki udziałowi w zorganizowanej przez ONZ Konferencji na temat Oceanu poświęconej wdrażaniu 14. celu zrównoważonego rozwoju, która miała miejsce w Nowym Jorku w czerwcu 2017 r., i organizacji konferencji „Nasze oceany”, która odbyła się w październiku w Valletcie.

Z uwagi na to, że źródłem utrzymania 1,6 mld ludzi są lasy, UE prowadzi aktywne działania w dziedzinie zrównoważonej gospodarki leśnej. Poczyniono postępy we wdrażaniu unijnego planu działania na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT)²⁰. Podpisano dobrowolne umowy o partnerstwie z Hondurasem i Gujaną. W 2017 r. UE prowadziła również skuteczne działania mające na celu ułatwienie partnerstwa na rzecz lasów basenu rzeki Kongo.

Środowisko i zasoby naturalne w krajach objętych polityką sąsiedztwa

Środowisko i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi stanowią priorytet, jeżeli chodzi o południowe i wschodnie kraje objęte polityką sąsiedztwa. UE wspiera inicjatywy obejmujące gospodarkę wodną, usuwanie zanieczyszczeń i współpracę transgraniczną, a jednocześnie ukierunkowała swoje działania na tworzenie niskoemisyjnych i zasobooszczędnych gospodarek o obiegu zamkniętym.

Zrównoważona energia

W dokumencie roboczym służb Komisji pt. „Upodmiotowienie rozwoju”²¹ opublikowanym w grudniu 2017 r. pokazano, w jaki sposób współpraca w obszarze zrównoważonej energii przyczynia się do realizacji Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju. UE rozpoczęła w 2017 r. działania mające na celu zapewnienie w Afryce usług energetycznych²².

We wschodnim sąsiedztwie w ramach projektu EU4Energy wspierane były reformy w sektorze energetycznym. Na szczycie Bałkanów Zachodnich w Trieście w lipcu 2017 r. zatwierdzono pakiet dotyczący łączności, który obejmuje dotacje unijne w wysokości 194 mln EUR wspierające inwestycje w wysokości 500 mln EUR na regionalne projekty służące udoskonalaniu transportu i połączeń energetycznych.

Energia ze źródeł odnawialnych w Afryce

Pod koniec 2017 r. Zambia, Benin, Wybrzeże Kości Słoniowej i Nigeria przydzieliły łącznie 85 mln EUR w ramach inicjatywy finansowania elektryfikacji (ElectriFI) na projekty mające na celu elektryfikację 452 000 gospodarstw domowych, wygenerowanie dodatkowych 88 MW energii ze źródeł odnawialnych oraz ograniczenie emisji o około 200 000 ton ekwiwalentu dwutlenku węgla rocznie.

²⁰ <http://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan>

²¹ SWD(2017) 482 final z 15.12.2017.

²² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/factsheet-5-energise-africa_en.pdf

DOBROBYT

Praca w sektorze prywatnym

UE wdrożyła nowe podejście dotyczące zaangażowania sektora prywatnego²³ w celu osiągnięcia w 2017 r. zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Koncepcja platformy zrównoważonej przedsiębiorczości dla Afryki (SB4A), która jest powiązana z Planem inwestycji zagranicznych, może stworzyć forum, w ramach którego sektor prywatny może identyfikować ograniczenia inwestycyjne (co stanowi wkład na rzecz osiągnięcia 8. celu zrównoważonego rozwoju).

UE przyjęła w listopadzie 2017 r. nową strategię pomocy na rzecz wymiany handlowej „Osiąganie dobrobytu przez handel i inwestycje”²⁴ w oparciu o dziesięć lat interwencji UE. W ramach strategii położono nacisk na pomaganie krajom partnerskim i ich przemysłowi w przechodzeniu na produkty i usługi o wyższej wartości dodanej oraz w wykorzystaniu potencjału handlu wewnątrzregionalnego, jak również wymiany handlowej z UE.

Rozwój rolnictwa

Rolnictwo jest źródłem utrzymania dwóch trzecich ludzi ubogich na całym świecie, a wiele krajów rozwijających się pozostaje w dużym stopniu zależnych od handlu jedynie ograniczoną liczbą towarów.

Całkowity budżet, jaki UE przeznaczyła na działania mające na celu wsparcie gospodarowania gruntami w około 40 krajach, wynosi niemal 240 mln EUR. Finansowane przez UE działania chronią w Peru i w Hondurasie prawa ludów tubylczych do ziemi i zapewniają im podstawowe środki do życia (co stanowi wkład w osiągnięcie 2. celu zrównoważonego rozwoju).

AgriFI wspiera sektor produkcji fasoli

W 2017 r. uruchomiono w ramach Inicjatywy na rzecz finansowania rolnictwa (AgriFI)²⁵ szereg programów, w tym analizę łańcucha wartości kenijskiego sektora zielonej fasoli, która wykazała, że inwestycje pomogły w zapewnieniu środków do życia około 52 000 drobnych producentów rolnych.

Infrastruktura, miasta i cyfryzacja

Postępy w realizacji agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 wymagają zbudowania trwałej infrastruktury, promowania zrównoważonego uprzemysłowienia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz wspierania innowacji (9. cel zrównoważonego rozwoju).

UE pomogła w koordynacji agendy na rzecz wspólnej infrastruktury Afryka–UE i zaangażowała się w prace rady Programu afrykańskiej polityki transportowej, wspierając politykę i strategię rządów afrykańskich i regionalnych wspólnot gospodarczych.

Szybka urbanizacja, w szczególności w Azji i w Afryce, stwarza poważne wyzwania rozwojowe. W 2017 r. opracowano Międzynarodowy program współpracy miejskiej (IUC)²⁶, w ramach którego miasta UE i miasta w strategicznych krajach partnerskich, takich jak Indie i Chiny, wymieniają się najlepszymi praktykami w dziedzinie rozwoju miejskiego, a w Planie inwestycji zagranicznych

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/economic-growth/private-sector-development/funding_en

²⁴ SWD(2017) 667 final z 13.11.2017.

²⁵ <https://www.edfi.eu/facility/agrifi/>

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/international/pdf/iuc_leaflet_en.pdf

uwzględniono szczególne okno inwestycyjne na rzecz „zrównoważonego rozwoju miast” (11. cel zrównoważonego rozwoju).

Unijne Porozumienie Burmistrzów we wschodnim sąsiedztwie

Unijna inicjatywa Porozumienia Burmistrzów wspiera gminy w Armenii, Azerbejdżanie, na Białorusi, w Gruzji, w Mołdawii i na Ukrainie w realizacji zobowiązań dotyczących energii i klimatu. Dzięki udzielaniu ukierunkowanych dotacji na rzecz projektów UE przyczynia się do osiągnięcia ich celu dotyczącego ograniczenia o 30 % emisji CO₂ do 2030 r. Do Porozumienia Burmistrzów dołączyło ponad 300 gmin w regionie Partnerstwa Wschodniego.

W ramach działań w sferze cyfrowej przewidzianych w dokumencie roboczym służb Komisji pt. „Digital4Development”²⁷ na 2017 r. zrealizowano projekty infrastruktury światłowodowej, poprawiono bezpieczeństwo i zwiększono odporność krytycznej infrastruktury teleinformatycznej i krytycznych sieci teleinformatycznych oraz promowano powszechne, szeroko dostępne i przystępne cenowo sieci szerokopasmowe w Afryce.

POKÓJ

Demokracja, prawa człowieka i dobre rządy

UE ponownie potwierdziła, że bezwarunkowo wspiera demokrację, prawa człowieka i dobre rządy na świecie (16. cel zrównoważonego rozwoju) i jednocześnie ugruntowała swoją pozycję światowego lidera w tym zakresie za pośrednictwem specjalnego Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka.

W 2017 r. kontynuowano wdrażanie planów działania na rzecz demokracji i praw człowieka, publikując w czerwcu 2017 r. pierwsze sprawozdanie z realizacji²⁸. Wsparcie dla delegatur Unii zapewniano za pośrednictwem dwóch instrumentów: „Supporting Democracy” i Media4Democracy mających na celu budowanie zdolności, odpowiednio, w dziedzinie wspierania demokracji i wolności wypowiedzi. We wrześniu przeprowadzono globalną kampanię EU4Democracy.

„Najpierw kwestie podstawowe” w zakresie rozszerzenia

Podejście „najpierw kwestie podstawowe” pozostaje jedną z głównych zasad polityki rozszerzenia i gwarantuje, że państwa skupiają się na reformach w obszarach takich jak praworządność i prawa podstawowe, instytucje demokratyczne i reforma administracji publicznej na wczesnym etapie procesu przystąpienia.

W marcu przyjęto zmienione wytyczne dotyczące propagowania i ochrony praw dziecka²⁹, w których przedstawiono nadrzędną strategię UE i unijne cele mające zapewnić, aby polityka i działania UE przyczyniały się do wzmacniania systemów krajów partnerskich, w tym dotyczących ochrony dzieci.

Wspieranie reformy wymiaru sprawiedliwości w Tunezji

W 2017 r. UE odnowiła swoje wsparcie dla tunezyjskiego wymiaru sprawiedliwości, zatwierdzając trzeci etap *Programme d'Appui à la Réforme de la Justice III* (70 mln EUR) we współpracy z Radą

²⁷ SWD(2017) 157 final z 02.05.2017.

²⁸ SWD(2017) 254 final z 27.6.2017.

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

Europy. Program ten wzmocni niezależność i bezstronność sądownictwa, jednocześnie zwiększając możliwości obywateli w dochodzeniu sprawiedliwości.

Odporność i niestabilność

Dzięki wspólnemu komunikatowi z 2017 r. w sprawie strategicznego podejścia do kwestii odporności³⁰ UE przyjęła poszerzone wielosektorowe zobowiązanie dotyczące odporności. Podczas pilotażowego procesu przeprowadzonego w sześciu krajach (Czad, Irak, Mjanma/Birma, Nigeria, Sudan, Uganda) sprawdzono szersze powiązania między kwestiami humanitarnymi, rozwojem i pokojem.

W 2017 r. prace w dziedzinie odporności i przeciwdziałania niestabilności koncentrowały się w czterech następujących obszarach: wzmacnianie ram odporności; rozwijanie zintegrowanego podejścia do konfliktów i kryzysów zewnętrznych opartego na istniejącym podejściu kompleksowym; wzmacnianie znaczenia odporności w kontekście konfliktów i kryzysów oraz wspieranie międzynarodowego dialogu na rzecz budowania pokoju i budowania państwowości, któremu przewodzą właśnie państwa, w których sytuacja jest niestabilna.

Bezpieczeństwo

Wydarzenia, jakie miały miejsce w 2017 r., ponownie potwierdziły, że UE odgrywa kluczową rolę w dziedzinie bezpieczeństwa. W grudniu 2017 r. weszła w życie zmiana do rozporządzenia dotyczącego Instrumentu na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju: budowanie zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju³¹. To istotne wydarzenie polityczne umożliwia nawiązanie współpracy między UE a podmiotami wojskowymi w dążeniu do osiągnięcia celów rozwojowych w jasno określonych warunkach.

Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju przyczynił się do przeprowadzenia odbywających się równolegle pokojowych procesów przekazywania władzy, np. w Kenii lub Gambii, a przy jego pomocy zapewniono także wsparcie na rzecz kolumbijskiego procesu pokojowego, jak również dialogu Kosowo–Serbia, inicjatyw mediacyjnych w regionie delty Nigru w Nigerii, między społecznościami Tubu i Tuaregów w Nigrze oraz między Gwatemalą i Belize. Prace misji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) zostały bezpośrednio wsparte nowymi działaniami w Afganistanie, Bośni i Hercegowinie, Kosowie³², Libii, Nigrze i Somalii.

W połączeniu z trwającymi programami w Republice Środkowoafrykańskiej, Gruzji, Mali i na Ukrainie za pomocą Instrumentu na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju zapewniono bezpośrednie wsparcie na rzecz 12 z 16 trwających misji w dziedzinie WPBiO.

Misje w dziedzinie WPBiO na świecie

16 misji i operacji w dziedzinie WPBiO obejmuje trzy wykonawcze operacje wojskowe (SOPHIA, ATALANTA oraz EUFOR ALTHEA) oraz trzy niewykonawcze wojskowe misje szkoleniowe (unijne misje szkoleniowe w Republice Środkowoafrykańskiej, Mali i Somalii). Trwa również jedna wykonawcza misja cywilna (misja Unii Europejskiej w zakresie praworządności (EULEX) w Kosowie), jedna cywilna

³⁰ JOIN(2017) 21 final z 7.6.2017.

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2306 z dnia 12 grudnia 2017 r.

³² Użycie tej nazwy nie wpływa na status Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie deklaracji niepodległości Kosowa.

misja obserwacyjna (misja obserwacyjna Unii Europejskiej (EUMM) w Gruzji), misja dotycząca środka budowy zaufania (CBM) (misja Unii Europejskiej dotycząca pomocy w zintegrowanym zarządzaniu granicami (EUBAM) w Rafah), cztery misje dotyczące budowania zdolności (Misja Policyjna Unii Europejskiej na terytoriach palestyńskich (EUPOL COPPS), misje Unii Europejskiej dotyczące budowania zdolności w Somalii, Mali i Nigrze) oraz dwie misje doradcze (EUAM Ukraine i EUAM Iraq).

Na podstawie konkluzji Rady w sprawie działań zewnętrznych UE w dziedzinie zwalczania terroryzmu przyjęte w czerwcu 2017 r.³³ dodatkowo wzmocniono sieć ekspertów ds. zwalczania terroryzmu w delegaturach Unii i osiągnięto większą spójność między wewnętrznymi i zewnętrznymi działaniami w dziedzinie bezpieczeństwa dzięki wzmocnieniu roli agencji WSiSW w odniesieniu do państw trzecich.

Jeżeli chodzi o współpracę UE–NATO, rozpoczęto wdrażanie pierwszego wspólnego zestawu propozycji (42 działania) uzgodnionego na podstawie wspólnej deklaracji z lipca 2016 r. W grudniu 2017 r. obie Rady zatwierdziły wspólny zestaw nowych propozycji składający się z 32 dodatkowych działań i rozszerzający współpracę na kluczowe obszary, takie jak zwalczanie terroryzmu, kwestie dotyczące kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz mobilności wojskowej.

Stabilność

UE wspiera działania stabilizacyjne w Libii, skupiając się na odbudowie kluczowej infrastruktury, humanitarnym rozminowywaniu oraz na wspieraniu mediacji służących budowaniu narodowego konsensusu.

Komunikat pt. „Elementy strategii UE na rzecz Syrii: wzmocnienie wysiłków UE na rzecz budowy pokoju”³⁴ przyjęto w marcu 2017 r. i określono w nim główne cele działań UE ukierunkowanych na zakończenie wojny i wspieranie rzeczywistej zmiany politycznej.

Bezpieczeństwo jądrowe

Dzięki wielowymiarowemu podejściu do kwestii bezpieczeństwa jądrowego, zdrowia, środowiska i innych powiązanych zagadnień, program „Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego” (INSC) pozwala wnieść wkład w wielu kluczowych obszarach Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju, w tym w zakresie kluczowych działań priorytetowych na Ukrainie, w Azji Środkowej i w Iranie.

Pokój i dobrobyt w Iranie

Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego stanowi istotny element wdrażania porozumienia dyplomatycznego z Iranem, Wspólnego kompleksowego planu działania (JCPOA), które jest ważnym krokiem dla nieprolifracji na świecie i w sposób istotny przyczynia się do zapewnienia pokoju w regionie. Realizację pierwszego projektu wspierającego irański organ regulacyjny sektora jądrowego rozpoczęto w lipcu 2017 r.

³³ <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-counterterrorism/>

³⁴ JOIN(2017) 11 final z 14.3.2017.

PARTNERSTWA

Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim, społecznością darczyńców i organizacjami międzynarodowymi

Głównym elementem pomyślnej realizacji agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jest wzmocnienie środków wdrażania i ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju (17. cel zrównoważonego rozwoju).

UE i ONZ są nieodzownymi partnerami na drodze do osiągnięcia pokoju i bezpieczeństwa. W 2017 r. UE nadal angażowała się w procesy ONZ związane z rozwojem, w tym w ramach Forum Politycznego Wysokiego Szczebla i Forum Finansowania Rozwoju.

UE jeszcze bardziej zacieśniła współpracę z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Zrealizowano dwadzieścia trzy umowy ramowe o partnerstwie z platformami społeczeństwa obywatelskiego. W 2017 r. opublikowano sprawozdanie z współpracy między UE i społeczeństwem obywatelskim³⁵.

W 2017 r. przeprowadzono szereg rozmów na temat polityki rozwojowej z darczyńcami spoza UE, w tym z Australią, Kanadą, Japonią, Republiką Korei i USA.

W 2017 r. w dalszym ciągu wykorzystywano Instrument Partnerstwa do kształtowania i wdrażania zewnętrznego wymiaru polityki wewnętrznej, łącząc wzajemnie między sobą różne obszary polityki. Działania obejmują globalne wyzwania, takie jak zmiana klimatu i ochrona środowiska (np. czysta energia); międzynarodowy wymiar strategii „Europa 2020”³⁶; zwiększanie dostępu do rynków i wspieranie handlu, inwestycji i możliwości rynkowych unijnych przedsiębiorstw (ze szczególnym naciskiem na MŚP) i dyplomacja publiczna.

Przez cały 2017 r. Komisja prowadziła ścisłą współpracę z partnerami międzynarodowymi, takimi jak G7, G20, Bank Światowy oraz Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

ROZLICZALNOŚĆ I WYNIKI

Komisja Europejska monitoruje wyniki finansowanych z budżetu UE działań prowadzonych wraz z partnerami z całego świata i przedstawia odpowiednie sprawozdania za pośrednictwem unijnych ram wyników w zakresie rozwoju i współpracy międzynarodowej.

Projekty i programy finansowane ze środków UE, które dobiegły końca między połową 2016 r. a połową 2017 r., przyczyniły się do osiągnięcia m.in. następujących rezultatów:

LUDZIE

1 492 000 kobiet w wieku rozrodczym i dzieci poniżej piątego roku życia skorzystało z **programów związanych z żywieniem**.

12 437 000 dzieci rozpoczęło **edukację na poziomie podstawowym**, 3 377 000 dzieci rozpoczęło **edukację na poziomie średnim**.

³⁵ <https://europa.eu/capacity4dev/policy-forum-development/documents/eu-cso-report-1>

³⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_pl

przy 3 096 000 porodów asystował wykwalifikowany personel medyczny, co pozwoliło **zmniejszyć umieralność matek**.

Rozdysponowano 136 000 000 moskitier nasączonych środkiem owadobójczym, co **zapobiegło szerzeniu się malarii**³⁷.

PLANETA

Zarządzano 16 140 000 ha obszarów chronionych, co pomogło w **zapewnieniu różnorodności biologicznej** i zachowaniu dziedzictwa naturalnego.

3 438 000 osób uzyskało dostęp do **zrównoważonych usług energetycznych**.

DOBROBYT

757 000 osób zdobyło prawa własności do ziemi, zwiększając swój stan posiadania do poziomu, który zapewnia **stabilne utrzymanie z rolnictwa**.

1 844 000 osób uzyskało dostęp do **dróg przejezdnych przez cały rok**.

166 000 osób skorzystało z programów szkoleń zawodowych i edukacyjnych lub rozwoju umiejętności, podnosząc swoją **zdolność do zatrudnienia**.

POKÓJ

309 000 osób bezpośrednio skorzystało z **pomocy prawnej**, co zapewniło równość wobec prawa.

1 420 000 osób bezpośrednio skorzystało z programów wspierania **cywilnego pokonfliktowego budowania pokoju i zapobiegania konfliktom**.

³⁷ Do osiągnięcia tych wyników przyczyniło się stałe wsparcie UE dla Globalnego Funduszu na rzecz Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarcią.